

18. BÖLÜM

İNSAN İNSANA İLİŞKİLER MODELİ

Tuğba Öznur YILMAZ*

JOYCE TRAVELBEE
(1926-1973)

Joyce Travelbee (1926-1973), kuram ve varsayımlarının çoğunu varoluşçuluk felsefesi üzerine temellendirmiş, psikiyatri hemşireliği alanında uzman bir hemşiredir. Travelbee, acı çekmenin her insanın yaşamının belli bir döneminde, özellikle hastalık durumlarında ortaya çıkan yaşam deneyimi olduğunu ve belli aşamalar içinde yaşandığını ileri sürmektedir. Çalıştığı kurumlarda hastalara verilen hemşirelik bakımının şefkatten yoksun olduğunu düşünmüş ve hemşirelerin bakım işlevlerine odaklanmasında hümanistik bir yaklaşıma gereksinim duyulduğunu fark etmiştir. Hastalara, yaşadıkları acı deneyiminden farklı anlamlar bulmalarına yardım etmenin hemşirelerin en önemli rolü olduğunu kuramında vurgulayan Travelbee, bakımın amacını “birey, aile veya toplumun hastalıklarla ve acı ile baş edebilmesi veya önlenmesi için” yardım etmek olduğunu belirtmiştir. Hastayla iletişim derinleşip insan insana ilişki düzeyine gelmediğinde, iletişimin bakım ilişkisi içerisinde etkisinin sınırlı kalacağını savunmuştur. Travelbee, kişilerarası iletişim kuramında “insan insana ilişki” diye adlandırdığı mesleki ilişkinin; ilk karşılaşma, kişiliklerin ortaya çıkması, empati, sempati, dostça ilişki olmak üzere beş aşamada kurulduğunu belirtmektedir. Travelbee’nin “insan insana ilişki” temeline oturttuğu kişilerarası iletişim kuramı, bireylere yardım etme, sıkıntı veya acıyı hafifletme amacıyla tüm bakım alanlarında kullanılabilmektedir.

* Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim ve Araştırma Hastanesi, yilmaztugbaonur@gmail.com

re-hasta arasındaki iletişim beş aşamada gerçekleşir: İlk karşılaşma, Kimliklerin ortaya çıkması, Empati, Sempatı, Dostça ilişki.

Profesyonel bir hemşirenin görevi; “hemşirelik amacını yerine getirecek biçimde hasta bireyle amaçlı bir etkileşimi planlamak, yönlendirmek ve rehberlik etmektir”. Hemşire-hasta etkileşiminde hedef; “kişilerin birbirini tanıması, hasta bireyin gereksinimlerini araştırmak ve karşılamak, hemşirelik hedeflerini yerine getirmektir”. Travelbee kuramında, temel sosyal kavramlardan biri olan etkileşimi kullanmıştır. Ancak bu hastalık çerçevesi içindeki bir etkileşimle sınırlıdır. Travelbee’nin kuramı, “hastalık durumlarındaki hemşirelik, ağrı ve acı çekme üzerine odaklanmaktadır”.

KAYNAKLAR

1. http://currentnursing.com/nursing_theory/Joyce_Travelbee.html (Erişim:10.11.2020).
2. Çalım Sİ. Travelbee Kuramına Göre Verilen Kişilerarası İletişim Eğitiminin Ebelerin İletişim Becerilerine ve Annelerin Doğum Memnuniyetine Etkisi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kadın Sağlığı Ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı Programı Doktora Tezi, 2014.
3. Basavanthappa BT. *NursingTheories*. India: JaypeeBrothersMedicalPublishers Ltd. 2007. SS: 304-312.
4. Travelbee J. What Do We Mean by Rapport? *American Journal of Nursing*. 1963; 63: 70-2.
5. Masters, K. *Nursing theories: A framework for professional practice*. Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning. 2nd ed. 2015. SS: 3-21.
6. Eti Aslan, F. *Akut ağrı kontrolünde hemşirenin rolü*. İstanbul, Güneş Kitapevi. 2005. SS:303-329.
7. <http://nursing-theory.org/theories-and-models/travelbee-human-to-human-model-of-nursing.php>. (Erişim: 10.11.2020).
8. Birol L. *Hemşirelik Süreci Hemşirelik Bakımında Sistematik Yaklaşım*. İzmir: Duman Ofset Matbaacılık. 2011. SS: 18-22.
9. Velioğlu P, *Hemşirelikte Kavram ve Kuramlar*. İstanbul: Akademi Basın ve Yayıncılık. 2012. SS: 46-65.
10. McKenna H. *Nursing Theories and Models (Routledge Essentials for Nurses)*. Routledge, London. 1th Ed. 1997, p.216-243.
11. Parker, ME and Smith, MC. *Nursing Theories and Nursing Practice*. F.A. DavisCompany, Philadelphia. 2010, p.67.
12. Özcan, A. *Hemşire- Hasta İlişkisi ve İletişim*. Sistem Ofset. Ankara. 2.Baskı. 2006. s.4-31.
13. Yalçın N, Aştı T. Hemşire-Hasta Etkileşimi. *İ.Ü.F.N. Hem. Dergisi*. 2011; 19(1): 54-59.
14. Meleis AI. *Theoretical nursing: Development & Progress*. New York: Lippincott. 3rd ed. 1997. SS:364-372.